

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Statuitur prima conclusio, & autoritate D. Thomæ fulcitur

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ARTICVLVS III.

*An & que indifferentia ad rationem
formalem & quidditativam
libertatis pertineat?*

LICET de fide certum sit, indifferentiam activam, seu potestatem ad agendum vel non agendum, in statu naturæ lapsæ in homine reperiri, eamque ad merendum vel demerendum in nobis viatoribus esse necessariam: quia tamen aliquid potest requiri ad statum alicujus rei, quod ad ejus essentiam & quidditatem non pertinet, merito quærunt Theologi, an indifferentia rationem formalem & quidditativam libertatis ingrediatur, vel solum ad statum accidentalem quem habet in nobis viatoribus pertineat? Et quia indifferentia est duplex, una contradictionis, quæ dicit potentiam ad agendum vel non agendum; altera contrarietatis ad bonum & malum, quæ potentiam peccandi importat; difficultas est, an utraque hæc indifferentia sit de essentia libertatis, vel solum prima?

S. I.

*Statuitur prima conclusio, & autoritate D.
Thome fulcitur.*

DICO primò, indifferentiam contradictionis, seu potestatem ad agendum vel non agendum, esse de essentia libertatis, non verò aliquod accidens ei adjunctum, & ad statum quem habet in nobis viatoribus pertinens.

Est contra Guillelmum Gibium, qui libro de libertate Dei & creaturæ cap. 3. & sequentibus, docet libertatem suam esse in amplitudine & eminentia naturæ intellectualis supra corporeas, præcendendo ab indifferentia: citatque pro hac sententia plures antiquos & recentiores Theologos. Consentiant Cæsar Vanin. in suis exercitiis. & Franciscus Macedo Franciscanus qu. unica de mente summi Pontificis Innocentij circa propositiones Jansenij art. 4. Est etiam contra Jansenium, qui libro 6. de gratia Christi, ferè per totum, conatur ostendere libertatem simpliciter dictam non importare essentialiter, nisi solum immunitatem à coactione, cum luce ac directione rationis: sicque asserit voluntatem esse liberam simpliciter in omnibus actibus, in quibus ex directione rationis operatur; quamvis aliqui sint necessarii simpliciter, ut amor beatificus, vel amor quò Deus seipsum diligit, aut quò Spiritus Sanctus producit: unde facile gratiam efficacem cum libertate conciliat, quia gratia non cogit voluntatem, sed facit ut plenissimè velit. Hunc sequutus est Vincentius Lenis in Theriaca de libero arbitrio libro 2. cap. 6. ubi contendit quòd potestas volendi oppositum, minimè ingrediatur rationem essentialem libertatis. Ex quo deducit, omnem actum perfectè voluntarium, licet talis potestas indifferentiæ non adsit, esse etiam perfectè liberum.

Nostra tamen conclusio communis est apud Theologos, præsertim è Schola Divi Thomæ, quos refert & citat P. Alexander Seville Antuerpiensis in libro de libero arbitrio adversus Cornelium Jansenium, & Vincentium Lenem. Unde inaniter iste se jactat, omnes veros Thomistas

A pro sua stare sententia; cum potius nullus possit dici verè Thomista, seu D. Thomæ discipulus, qui neget indifferentiam ad libertatis essentiam pertinere; cum id expressè doceat S. Doctor, quotiescumque ex professo de libertate Dei & creaturarum differit, ut patebit ex dicendis probatione sequenti.

Probatur ergo primò conclusio ex D. Thoma, percurrendo præcipua loca in quibus de libero arbitrio Dei, Angelorum, & hominum disputat, & ostendendo ipsum libertatem divinam, angelicam, & humanam, per indifferentiam ad agendum vel non agendum, non verò per solum spontaneitatem seu immunitatem à coactione explicare; subindeque censere, indifferentiam ad notionem & essentiam seu rationem formalem libertatis, non verò solum ad statum ejus accidentalem pertinere.

Primus locus habetur 1. p. qu. 19. art. 10. in corp. ubi affirmat liberum arbitrium haberi tantum respectu eorum quæ non necessariò volumus, vel naturali instinctu; ibidemque addit Deum non liberè amare seipsum, quia se amat necessariò, sed esse liberum ad ea quæ contingenter seu non necessariò vult extra se. Unde ut explicet quomodo Deus sit liber, licet non possit velle malum culpæ, respondet ad 2. hoc non obesse, quia voluntas divina ad opposita se habet, in quantum velle potest hoc esse vel non esse. Quibus verbis aperte recurrit ad indifferentiam voluntatis divinæ, non verò ad spontaneitatem, ut ejus libertatem salvet. Unde qu. 16. de malo art. 5. in corp. *Voluntas Dei (inquit) non fit ferri ad unum in suis effectibus, quin quantum est de se possit in aliud: & secundum hoc competit ei libertas arbitrij.* Et in 2. dist. 25. qu. 1. art. 1. ad 2. *Ad libertatem arbitrij pertinet, ut actionem aliquam facere possit vel non facere: & hoc Deo convenit, bona enim quæ facit potest non facere.* Ecce probat indifferentiam, ut salvet libertatem arbitrij divini.

Alter locus insignis sumitur ex qu. 24. de veritate art. 3. ubi quærunt utrum liberum arbitrium sit in Deo: & respondet in corp. articuli: *Oportet dicere in Deo liberum arbitrium inveniri; similiter & in Angelis, non enim ipsi ex necessitate volunt.* Unde quartum argumentum quod erat hujusmodi: *Liberum arbitrium est potentia ad oppositos actus se habens: sed Deus non se habet ad opposita, cum sit immutabilis, nec in malum se fieri potest: ergo liberum arbitrium non est in Deo:* sic solvit: *Dicendum quòd voluntas divina se habet ad opposita; non quidem ut aliquid velit & postea nolit, quòd ejus immutabilitati repugnaret; nec ut possit velle bonum & malum, quia defectibilitatem in Deo poneret; sed quia potest hoc velle & non velle.* Si autem Divus Thomas existimaret libertatem voluntatis divinæ in sola ejus spontaneitate essentialiter consistere, non assereret Deum esse liberi arbitrij, quia potest hoc velle & non velle; & quia quicquid vult, ex necessitate non vult; & quia voluntas ejus se habet ad opposita: sed hoc unum ad suam opinionem stabilendam argumentum adhiberet: *Quicquid Deus vult, sponte vult & non coactè: Ergo est liberi arbitrij.*

Simile argumentum desumi potest ex libertate angelica, quam D. Thomas explicat per indifferentiam, seu potestatem ad agendum vel non agendum: nam 2. contra gentes cap. 48. sic de substantiis intellectualibus scribit: *Libertatem necesse est eas habere, si habent dominium sui*

actus, ut ostensum est: Ostenderit autem cap. A
precedenti, ratione 2. dominium eas habere ra-
tione voluntatis, utpote in ipsa existens agere &
non agere.

Idem docet variis in locis de libertate hu-
mana: nam i. p. qu. 83. art. 1. probat hominem
esse liberi arbitrij, quia iudicium rationis ad di-
versa se habet, & non est determinatum ad unum:
quæ ratio nulla esset, si libertas nostræ volunta-
tis in sola spontaneitate seu immunitate à coa-
ctione consisteret. Unde ibidem art. 3. ait: *Liberi
arbitrij esse dicimur, quia possumus unum recipere,
alio recusare.* Et qu. 24. de verit. art. 1. in quin-
to argumento sed contra: *In hominis (inquit)
potestate est facere & non facere, & ita est liberi
arbitrij.* Ergo juxta D. Thomam, libertas non so-
lum secundum se tum accidentalem, quem ha-
bet in nobis viatoribus, sed etiam secundum
propriam rationem formalem, communem Deo,
Angelis, & hominibus, indifferentiam seu po-
testatem ad agendum vel non agendum includit;
nec in sola spontaneitate, seu ratione perfectæ
voluntarij, adæquatè consistit.

S. II.

*Summorum Pontificum definitionibus eadem
veritas firmatur.*

192. **E**ADEM veritas ex SS. Patribus, ac Summis
Pontificibus colligitur. Plura loca SS. Pa-
trum art. 1. adduximus, in quibus propriam lib-
ertatis quidditatem explicant per indifferen-
tiam ad contradictoria; ideoque liberum arbi-
trium comparant statæræ in æquilibrio positæ,
vel cardini in utramque partem versatili. Unde
solum hęc addam Summorum Pontificum Pij V.
Gregorij XIII. & Urbani VIII. constitutio-
nes, in quibus hæc duæ Michaëlis Baij propo-
sitiones proscribuntur: *Quod voluntariè sit, est
necessitate fiat. liberè tamen fit.* Item: *Sola vio-
lentia repugnat libertati hominis naturali.*

193. Nec valet responsio Jansenij, dicentis Summos
illos Pontifices non damnare absolutè illas pro-
positiones, sed solum per respectum ad id quod
hoc tempore contra antiquos Patres & Docto-
res nomine libertatis significatur, quod non est
aliud, quàm illud quod habet saltem indifferen-
tiam contradictionis. Non valet, inquam, tum
quia jam ostendimus Patres & Doctores anti-
quos, præsertim D. Augustinum, & S. Thomam,
in libertate simpliciter & sine addito sumpta
admisisse semper aliquam indifferentiam. Tum
etiam, quia non alia de causa Summi illi Pontifi-
cis propositiones illas Baij damnarunt, nisi quia
existimarent eas continere errorem Calvinij, qui
non negavit libertatem à coactione, sed tantum
à necessitate, ut infra ostendemus.

194. Non valet etiam quod addit Jansenius, nem-
pe suam opinionem diversam esse ab illis propo-
sitionibus Baij, utpote asserentibus omnem actum
voluntarium, ac proinde & actus primò-primos,
habere libertatem; cum tamen ipse ad liberta-
tem necessarium putet quòd voluntas se moveat
& applicet specialiter, & cum luce ac directione
rationis operetur; quod non habet in actibus
primò-primis. Nam esto differat Jansenij doctri-
na à secunda propositione Baij, convenit tamen
adhuc cum prima, in qua ponit libertatem in
omni voluntario perfecto, etsi necessarium sit;
quod reprobat prædicti Summi Pontifices.

S. III.

Conclusio variis rationibus demonstratur.

195. **P**OTES est etiam conclusio variis rationibus
demonstrari. Prima fumitur ex notione ele-
ctionis, quam constat esse partum libertatis, &
quidem præcipuum; unde plures libertatem vim
electivam definiunt. Quæ ergo erit notio electio-
nis, eadem erit & libertatis: At constat nomine
electionis designari tantum volitionem ita ter-
minatam ad unum, ut æquè possit ad alterum ter-
minari; unde Aristoteles 3. Ethic. cap. 2. docet ea
tantum sub electionem cadere, quæ fieri possunt
& non fieri. Et D. Thomas infra quæst. 13. art. 2.
*Cum electio, inquit, sit præceptio unius respec-
tu alterius, necesse est quòd electio sit respectu
plurium quæ eligi possunt; & ideo in his quæ sunt
determinata ad unum, electio locum non habet.*
Ergo etiam nomine libertatis actualis intelli-
gitur determinatio voluntatis ad unum actum, cum
potestate ad oppositum, subindeque indifferen-
tia activa, & non sola spontaneitas & immunitas
à coactione.

196. Secunda ratio, eaque præcipua & fundamen-
talis. Liberi arbitrij ratio consistit in eo quòd
actus nostros sub nostra potestate & dominio ha-
beamus; unde Græci principium liberum *ἐπι-
βουλον* appellant, quæ vox significat sui poten-
tiam, & dominium actionis suæ; & sacra pagina
per dominium & potestatem, hominis liberta-
tem explicat; ut patet ex illo Genesis 4. *Subter te
erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius;* & ex
illo 1. ad Corinth. 7. *Non habens necessitatem,
potestatem autem habens suæ voluntatis.* Sed actus
purè spontanei, & à sola coactione immunes,
non sunt sub dominio & potestate nostræ volun-
tatis: Ergo non sunt verè liberi, subindeque lib-
ertas in sola spontaneitate non salvatur, sed
insuper essentialiter requirit indifferentiam &
potestatem ad opposita. Major & consequentia
patent. Minor autem, in qua est difficultas, mul-
tipliciter ostenditur.

197. **P**rimò ex D. Thomam contra Gentes cap. 68.
ubi ait: *Dominium quòd habet voluntas supra
suos actus, per quod in ejus potestate est velle vel
non velle, excludit determinationem virtutis ad
unum, & violentiam causæ exterioris agentis.* Sed
actus purè spontanei non excludunt determina-
tionem virtutis ad unum, sed tantum violentiam
causæ exterioris agentis, ut patet in amore beati-
fico, & volitione boni in communi: Ergo non pos-
sunt dici esse sub dominio & potestate voluntatis.

198. **S**ecundò ex Aristotele 3. Ethic. cap. 5. ubi di-
cit: *Quibus in rebus nostra in potestate situm est
agere, in iis & non agere, & in quibus non agere,
in iis & agere.* Quæ verba exponens S. Thomas
ibidem lect. 11. *Si operari, inquit, est in nostra
potestate, oportet etiam quòd non operari sit in no-
stra potestate: si enim non operari non esset in no-
stra potestate, sic impossibile esset non operari: er-
go necesse esset nos operari, & operari non esset ex
nobis, sed ex necessitate.* Ergo ex Aristotele &
Divo Thoma, illi solum actus sunt sub pote-
state & dominio voluntatis, quibus ita agit
ut possit non agere; non verò illi qui ita ab
ea eliciuntur, ut eos non possit non elicere;
quales sunt amor beatificus, volitio boni in com-
muni, & alij actus purè spontanei, & à coactione,
non verò à necessitate immunes.

199. **P**robatur tertio: *Quidquid est in potestate
nostra,*